

RAN-1902070102030001

M. Ed. (Sem.-II) Examination April - 2026

Teacher Education - II : Perspectives, Research & Issues in Teacher Education

Time: 3 Hours]

[Total Marks: 70

સૂચના : / Instructions (1) ઉપરોક્ત દશવિલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી. Fill up strictly the above details on your answer book (2) પ્રત્યેક પ્રશ્નનાં ગુણ જમણી બાજુ દર્શાવ્યા છે. Marks of each question are shown on the right side. (3) પ્રશ્ન નંબર 3 થી 5 ના ઉત્તરો આશરે 300 થી 400 શબ્દોમાં આપવા. Write answers to Questions three to five in about 300 to 400 words.	Seat No.: <table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> </table> Student's Signature						

પ્ર. 1.(અ) નીચેના પ્રશ્નો સંદર્ભે યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી પ્રશ્ન ઉત્તરસહિત પુનઃ લખો.

10

1. શિક્ષક પ્રશિક્ષણમાં સંશોધન પરિપ્રક્યો કોણે આપ્યા?
 1. ડ્યુઈ
 2. ડોયલ, ગ્રોસમેન અને મેકડોનાલ્ડ
 3. પીઆજે
 4. સ્કિનર
2. પરોક્ષ અનુમાન કયા આધારે થાય છે?
 1. નિરીક્ષણ
 2. અનુભવ
 3. પરીક્ષણ અને પ્રશ્નાવલિ
 4. સંવાદ
3. શિક્ષક કાર્યક્ષમતા શેના પર આધારિત છે?
 1. શિક્ષકના અનુભવ વર્ષ
 2. શિક્ષકના શિક્ષણની અસરકારકતા
 3. શિક્ષકની વહીવટી કુશળતા
 4. શિક્ષકની વર્ગ શિસ્ત
4. શિક્ષક પ્રશિક્ષણમાં અભ્યાસક્રમની મુખ્ય ચિંતા કઈ છે?
 1. તેની લંબાઈ
 2. તેની પરીક્ષા
 3. તેનો ખર્ચ
 4. તેની આધુનિક જરૂરિયાતો સાથે સુસંગતતા
5. NAAC કઈ બાબત સાથે સંબંધિત છે?
 1. માન્યતા અને મૂલ્યાંકન
 2. પ્રવેશ
 3. તાલીમ
 4. ભરતી
6. લાબોસ્કે મોડેલ શેની સાથે સંબંધિત છે?
 1. ચિંતનાત્મક શિક્ષણ
 2. ચિંતનાત્મક મૂલ્યાંકન
 3. ચિંતનાત્મક સંશોધન
 4. ચિંતનાત્મક અભ્યાસક્રમ
7. શિક્ષક પ્રશિક્ષણમાં ICT નો ઉપયોગ શા માટે થાય છે?
 1. માત્ર શિક્ષણ માટે
 2. ફી સંચાલન માટે
 3. પ્રવેશથી મૂલ્યાંકન સુધી
 4. શિસ્ત સંચાલન માટે
8. “એન્ડ્રાગોગીને જીવનપર્યંત શિક્ષણ સાથે સંબંધ છે.” આ વિધાન સત્યાર્થતાની દ્રષ્ટિએ કેવું છે?
 1. સાચું
 2. ખોટું
 3. શંકાસ્પદ
 4. આ પૈકી એક પણ નહિ

9. સમુદાય ભાગીદારી શેમાં મદદરૂપ થાય છે?
 1. ખર્ચ ઘટાડવામાં
 2. શિક્ષણને વાસ્તવિક બનાવવામાં
 3. પરીક્ષા સરળ બનાવવા
 4. નિયંત્રણમાં
10. કઈ નમૂના પસંદગીમાં શિક્ષણ પ્રશિક્ષણ સંશોધનની સામાન્યીકરણ ક્ષમતા વધે છે?
 1. એક વર્ગ નમૂનો
 2. નાનો નમૂનો
 3. એક શાળા નમૂનો
 4. પ્રતિનિધિત્વ ધરાવતો નમૂનો

- પ્ર. 1.(બ) નીચેના પ્રશ્નો માંથી કોઈપણ પાંચનાં ઉત્તર આશરે 30 થી 40 શબ્દોમાં આપો. 10**
1. 'શિક્ષક પ્રશિક્ષણમાં પ્રયોગશાળા સંશોધન' નો ખ્યાલ સ્પષ્ટ કરો.
 2. શિક્ષક પ્રશિક્ષણના સંશોધનમાં તારણોના સામાન્યીકરણની બે મર્યાદાઓ લખો.
 3. NAAC દ્વારા સૂચિત "માનવ સંસાધન" ઘટકનાં બે ગુણવત્તા માનદંડો જણાવો.
 4. જસ્ટીસ વર્મા કમિશને સેવાકાલીન શિક્ષક પ્રશિક્ષણની ગુણવત્તા સુધારવા કરેલ કોઈપણ બે ભલામણો લખો.
 5. શિક્ષક પ્રશિક્ષણ સંબંધિત એક સંશોધનનું શીર્ષક લખી તે સંશોધનનાં બે નીતિગત ફલિતાર્થો જણાવો.
 6. NPE-1986 માં શિક્ષક પ્રશિક્ષણ માટે જણાવેલી કોઈ બે નીતિઓ લખો.
 7. POA-1992 માં SCERT વિષે શું જણાવવામાં આવેલ છે?
- પ્ર. 2. નીચેના પ્રશ્નો માંથી કોઈપણ પાંચનાં ઉત્તર આશરે 150 થી 180 શબ્દોમાં આપો. 20**
1. ચિંતનાત્મક શિક્ષણ એટલે શું? બી. એડ. કોલેજમાં અધ્યાપક તરીકે વર્ગ લેતા પૂર્વે અને દરમિયાન તમે શું ચિંતન કરશો?
 2. શિક્ષક પ્રશિક્ષણમાં સંશોધનના બે ક્ષેત્રો સમજાવી તે દરેક ક્ષેત્રનાં બે- બે સંશોધનોના શીર્ષકો લખો.
 3. NCFTE-2009 માં જણાવેલ પ્રાથમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણની સુધારણાની જરૂરિયાતો સમજાવો.
 4. એન્ડ્રાગોગીની સંકલ્પના અને સિદ્ધાંતોની ચર્ચા કરો.
 5. શિક્ષક પ્રશિક્ષણનાં સંશોધનમાં વર્ગખંડ અવલોકનનો વ્યાપ અને મર્યાદાઓ સ્પષ્ટ કરો.
 6. બર્લિનરે સૂચવેલ સક્ષમ અને તજજ્ઞ શિક્ષકની લાક્ષણિકતાઓ વર્ણવો.
 7. શિક્ષક પ્રશિક્ષણમાં TQM સમજાવો.
- પ્ર. 3. શિક્ષક પ્રશિક્ષણમાં પ્રવેશ, અભ્યાસક્રમ અને બહુવિધ વિષય શિક્ષક સંબંધિત સમસ્યાઓ અને તેના ઉકેલ સમજાવો. 10**
- અથવા**
- પ્ર. 3. શિક્ષક પ્રશિક્ષણમાં ICT ના ઉપયોગો ઉદાહરણો દ્વારા સમજાવો. 10**
- પ્ર. 4. વોલ્ટર ડોયલે સૂચવેલ સંશોધન તરેહ સમજાવો. 10**
- અથવા**
- પ્ર. 4. શિક્ષક વિકાસ એટલે શું? પ્રાપ્તિ અને અજમાયશ ઉદાહરણ સાથે સમજાવી શિક્ષકનાં વિકાસને અસરકર્તા કોઈ પણ પાંચ પરિબલોની વિગતે ચર્ચા કરો. 10**
- પ્ર. 5. શિક્ષકો માટે નૈતિકતાના નિયમોની સવિસ્તાર ચર્ચા કરો. 10**
- અથવા**
- પ્ર. 5. યાંત્રિક અભિમુખતા અને તાર્કિક અભિમુખતાની વિગતે ચર્ચા કરો. 10**

Q. 1. (A) Select the correct option for each of the following questions and rewrite the question along with the answer.

10

1. Who proposed the research paradigms in teacher education?
[A] Dewey [B] Doyle, Grossman and McDonald
[C] Piaget [D] Skinner
2. Indirect inference is based on which of the following?
[A] Observation [B] Experience
[C] Tests and questionnaires [D] Dialogue
3. What is teacher effectiveness based on?
[A] Years of teacher's experience [B] Effectiveness of teacher's teaching
[C] Teacher's Administrative skill [D] Teacher's class Discipline
4. What is the main concern of the curriculum in Teacher Education?
[A] Its' Length [B] Its' Examination
[C] Its' Cost [D] Its' Compatibility with modern needs
5. NAAC is related to, which of the following?
[A] Accreditation and Assessment [B] Admission
[C] Training [D] Recruitment
6. LaBoskey model is related to which of the following?
[A] Reflective teaching [B] Reflective Evaluation
[C] Reflective Research [D] Reflective Curriculum
7. Why is ICT used in teacher education?
[A] Only for teaching [B] For Fees management
[C] From admission to evaluation [D] For Discipline management
8. "Andragogy is related to lifelong learning." How is this statement in terms of truthfulness?
[A] True [B] False
[C] Doubtful [D] None of the above
9. What does community participation help with?
[A] Reducing expenditure [B] Making education realistic
[C] Simplifying examinations [D] Control
10. Which type of sample selection increases the generalizability of teacher education research?
[A] Single-class sample [B] Small sample
[C] Single-school sample [D] Representative sample

Q. 1. [B] Answer any five of the following questions in about 30 to 40 words.

10

1. Explain the concept of "laboratory research in teacher education."
2. Write two limitations of generalization of findings in teacher education research.
3. State any two quality indicators of the "Human Resources" component suggested by NAAC.
4. Write any two recommendations made by the Justice Verma Commission to improve the quality of in-service teacher education.
5. Write any one title of a research study related to teacher education and mention its two policy implications.
6. Write any two policies related to teacher education mentioned in NPE-1986.
7. What is stated about SCERT in POA-1992?

Q. 2. Answer any five of the following questions in about 150 to 180 words.

20

1. What is reflective teaching? As a teacher in a B.Ed, college, what reflections would you make before and during classroom teaching?

2. Explain two areas of research in teacher education and write two research titles related to each area.
3. Explain the need for reforms in elementary teacher education as stated in NCFTE-2009.
4. Discuss the concept and principles of andragogy.
5. Explain the scope and limitations of classroom observation in teacher education research.
6. Describe the characteristics of a competent and expert teacher as suggested by Berliner.
7. Explain Total Quality Management (TQM) in teacher education.

Q. 3. Explain the issues and its solutions for admission, curriculum and multiple subject teachers in teacher education. **10**

OR

Q. 3. Explain the use of ICT in teacher education with examples. **10**

Q. 4. Explain the research paradigm suggested by Walter Doyle. **10**

OR

Q. 4. What is teacher development? Explain the Input and Try out with example and discuss in detail any five factors affecting teacher development **10**

Q. 5. Discuss the codes of ethics for teachers in detail. **10**

OR

Q. 5. Discuss technical orientation and dialectic orientation in detail. **10**

—————